

اسه ارده خارقه لر کوسترن مريض وحساس بر سيگيرك
كرامت الهاميه سنى اسناد ايتك ايسته يورسكز . كتابكز
حقنده كي مطالعه مي كله جك هفته اكل ايدة جكم .

قرص قرده نه قادار لكه كورمك ممكنسه بلكه
اثر كز دده او قادار نقيصه بولمايه جاليشيلاققدر . بنجه
آي لكه سز اولسه يدي بوقادار كوزل اولمايه جقدى .

على لى

ميزان صاحبي مراد بك افندى به

(قادينار سلطنتى) ناميله (اقدام) ه تفرقه ايديله جك
اثرم حقنده يازديغكز ورقيني كورديكيم زمان سكوت
ايتشمدم ؛ چونكه مندرجاتى غندى برمعدادن عبارتدى .
فقط بودفعه ، نشر ايتديككز تاريخك صوك جلدنده ده ،
حقمده ناروا تعبيرلر قوللانما كز اوزرينه مدافعه حق
ايچون شو جوابي يازمه يه مجبور اولدم .

سوزلريكزي ايكي به آيرييورم : مواخذات ، تجاوزات .
مواخذلريكز باشليجه ايكي نقطه يه منحصر :

۱ . كوپريلي زاده احمد پاشا كريدى كاملاً ضبط
ايتك فكرنده ثبات ايدمه مش . دشمنه اوچ مهم ليمان
براقش . بن بو ايكي نقطه يي يازديغ حالده محاكمه سنى سكوت
ايله كيشديرشم . ذات عاليكز بو ليمانلرك اهميتلريني
دورودراز تعداد ايتدكدن صوكرا :

« ملكتك اهل خبره سى مقامنده بولونان احمد رفيق بك
بو تضادك حكمتي ايضاح ايتلي ايدى . هيچ اولمازسه خطاي
اورتك ايچون فاحش انحرافه وارمامل ايدى .. احمد رفيق بكك
شوبالاده كي تضادى سكوت عنه براقه سى تاويل قبول ايتيور .
چونكه وهله اولاده مدقق جديدك دخی ، قديم وقعه نويسلره
امثالاً ، فاضل احمد پاشايه توز قونديرمق ايسته مدبكنه حكم
ايتديرييوركه ، زمان وباخصوص وظيفه مأموريتي بوكا قعماً
مساعدة دكلدر »

بيوروليور .

اولا معاهده نك متي ايله كوپريلي زاده نك ايلك تكليفني
قارشى قارشى به يازلدقن صوكرا تكرار ايضاحه لزوم
يوقدى . كتابك ۵۸ نجى صحيفه سنده قلعه نك اوسنه بهمه حال

بوهنكامه ياس انكيز ايچنده نوراني شايه لر ينه
اكسيك دكل ، شرك عجزيني آلدانه يه اولان بو
احتياجني محرر نه قدر حكيمانه تصوير ايديور :

« دوران ايدن منمى اسرارلى شايه لره اينانق لازم كليرسه
اردومن پارلاق ، قطي بر مظفريت قازانمش . دشمنى تماماً
چويره رك آمانه دوشورمشور .. اك متين ، اك جدى آدملر
بيله بو محتمم ظفره اينانقده بويوك برضف كوسته ربيور ..
في الحقيقه شوخصوصده دماغ تماماً قلبه مغلوب اوليور .. ادرنه نك
روحنده بوتون بونيكيين رواستلره اعتماد ايچين اويله درين ،
اويله فالجبلره اينانان زواليلره خاص برعماي احتياج واركه براز
شايه لر ، اصل كله يي سويليه يم ، يالانلر ، دورانده تاخر ايتسه
بوتون قلبلر كابوس ايچنده قاليور ... « يالان » ك ناصيل شديد
براحتياج روحى اولديغنى . ظن ايدرم . محصوريت حياتى قدر
هيچ برشى اسانلره كوسته من ... »

اثرده فلسفه كيتدكجه داه قوتلى برپاي آليور . ودائماً
شعرك الندن طوته رق كيدييور . تشرين ثاينك يكرمى
يديسنده يازيلان روزنامه وبو روزنامه ده تولستوتئي نك
روح مؤبدينه قارشى سويله بن خطابه بر صحائف حكمتدركه
عيناً اقتباسنه مقاله نك تحملى اولسه يدي چوق ايني
اولوردى . متاركه زماننده زوالى محصورين حالا بزى مظفر
ظن ايدرك آلدانيورلرلمش . فقط دشمن تره نلرى متمادياً
كندى عسكرينه زاد و ذخيره طاشيور . شو حادثه
اولانجه بلاغت ماديده سيله مغلوبيتمزي افاده ايدر كن
محررك فلا كته اينانماق احتياجنده اولديغنى شوسوزلردن
نه كوزل آكلاشلييور !

« بيلم ناصيل مريض ، ناصيل حساس برسيگيرله دشمن
تيره نلرينك صغير تيزنده بر فرياد انهزام دكل ، واضح بر آه نك
ظفر حس ايدبييورم .. قلبده كي بوحس دماغنده كي محاكمه ايله
برلشه رك نه ايلم ، نه سياه بر اتفاق تشكىل ايدبييور .. في الحقيقه
غالبيت ومغلوبيتمزه عائد رسمى وموثوق بر جبرك مفعوديتنه
رغمّاً بولغار ترنلرينك هر كون قلعه نك تاملنه باصه رقى گذارش
مشغومى . انهزاممزي بوتون بر بلاغله بزه آكلانه جق درجه
واضح ومعنيدار دكلمى ؟ »

نهوت ، يوز باشىم ، بويك واضح . حتى معنيدار
دينه ميه جك درجه ده واضح . فقط ايشته كورويورسكزياء
بو حقيقتى سزه الهام ايدن حس قلبى به سز حالا كشف

ترجمه ایدیلن معاهده نك حاشیه سیدر. بنم مطالعهم دكلدر؛ اولسه ده بآس یوقدر. چونكه سودا لیمانك وضعیت سوق الجیشیه سی، ضابط بولمقلغم حسبله، سزك قدر بنم ده معلومدر؛ فقط بر لیمانی مدافعه ومحافظه ایتدیرن یالکزر وضعیت سوق الجیشیه دكلدر؛ عین زمانده تحکیمات وتجهیزاتدر. پروسیا ارکان حربیه سنك الك صوك تدقیقاتی کوستریورکه کرید حر بلرینك صوك کونلرنده بورالرك لیمانلری آرتق قابلیت تدافیه سی غائب ایتشدی. ایشته وثیقہ سی:

Diese Orte waren aber ohne werth für die Republik, da sie Keine brauchbaren Haefen besaßen, Der Kampf um Kandia, p.199

«بو نقطه لر جمهوریت ایچون بر قیمتی حارث بولونموردی، چونكه لیمانلری قابل استعمال دكلدی».

دیمك «آنیال وناپولئون واری داهیلكر» کوستردیکنه ایمان ایتدیککز فاضل احمد پاشا بالطبع بو حقیقی آکلامش، لیمانلرك بالآخره قولایجه آله کچه جکنی، تحکیماته میدان ویرلیه جکنی تقدیر ایتش، پادشاهه ده بر آن اول یارانمق ایچون بو نقطه لر دشمن آلدنه قالمق اوزره آطه نك تخلیه سنه راضی اولمش. نته کیم نتیجه ده اوصورتله ظهور ایتشدر. دیمك شو برنجی اعتراضکر اساسلی هیچ بر تدقیق مستند دكل.

۲. فاضل احمد پاشانك وفاتندن صوکر کوبریلی عائله سی هر درلو توجه لر دن محروم یاشامایه باشلادی دیمشم. سزده بونك عکسنی ادعا ایدیور:

«فاضل احمد پاشانك زمانده کوبریلی عائله سی اوکانندن کیمک النده نه واردی که قره مصطفی پاشانك صدارتندن اعتباراً آلمش اولسون؟»

دیورسکز. فقط اون سطر صوکر بوسوزلریکزی اونوتارق بنم ویره جکم جوابی سز کندیکز ویریورسکز:

«کوبریلینك برادری حسن آغا ایله اوغلی حسین ینه ایش باشنده قالدیلر. صره لری کلنجه ترقی ایلدیلر.» فقط شو معلومات موأخذه ایتدیککز جمله لر مکده

آلماسنی. امرایدن خط هایون کوبریلینك نه درلو بر مجبوریت آلتنده بولوندیغنی ایضاح ایدیوردی. اگر تعیریکز وجه ایله کوبریللره توز قوندیرمق ایسته مسه ایدم کندیسنك تمامیه علیهنده بولونان معاهده متنتك تکمیلی هیچ بریرده اولمادیغنی حالده هر درلو وسائله مراجعت ایدرك اکاله چالیشمازدم. عسکر لکده موفقیتای اولقله برابر خارق العاده مزیتای اولمایان فاضل احمد پاشای ده ذات عالیکز کبی «آنیال وناپولئون واری داهیلک ایدیور» دییه تصویر ایدردم. بن ایسه فاضل احمد پاشانك کلیاً علیهنده بولونان معاهده صورتی پروسیا ارکان حربیه سنك اثرندن (ص ۱۹۹) عیناً ترجمه ایتدم. بواثر غایت قیمتداردر؛ ارکان حربیه نك التماسی اوزرینه پاپانك خزینه اوراقدن، موروزینی نك راپورلری تدقیق ایدیلرک یاقین زمانده نشر ایدلمشدر. حتی بو معاهده متندن سزده پک محظوظ اولمشسکز که «قدیم وقعه نویسلره امتثالاً فاضل احمد پاشایه توز قوندیرمق ایسته مین مدقق جدید» ک کتابندن اسرانك تعاطیسی حقنده کی اون برنجی ماده یی عیناً آلمش، و: «مصلحه نامه نك اون برنجی ماده یی «اسرا و محبوسین تعاطی اولنه جق. جاسوسلقلده بولنانلره مجازات ایدیله جکدر» عباوه سی محتوی ایدی - که ازمنه جدیده آثارینك ترفنده سی دیمکدی» صورتنده کوبریلی زاده یی موأخذه ایچون برسبب دها الله ایتمشسکز.

یکانه مأخذلریکزدن اولان تاریخ راشده ایسه اون برنجی ماده شودر: «استدیه دن تیز قالقوک دینلمیوب کیلریمز طونانجه بر قاچ کون اکلنه» (ص ۲۴۰)

شو حالده فاضل احمد پاشانك مهم بر خطاسنی احتوا ایدن معاهده احکامنی کمال بیطرفی ایله اورتایه قویان بر کیمسه یی ناصل اولیورده کوبریلی زاده یی توز قوندیرماقله، فاحش انحرافه وارمقله اتهام ایدیورسکز؟

فاضل احمد پاشانك ترك ایتدیکی لیمانلره کلنجه: ذکر ایتدیککز حاشیه، دقت بویورسه ایدیکز کورردیکز که، پروسیا ارکان حربیه سنك اثرندن عیناً

بیلدیرلره باق ، هپسی ناصل آیری یشارلر ،
باق هرگیجه قوشنده ناصل کندینی صاقلار ؛
قوشلر اوپوشورکن بیله آیریلنی چاغلار .
گن آریلام بزده بو برلکده اَلَم وار .
گل آریلام ، ایلیم ظلمته پرواز . .
ظلمته سعادت لکه-ز آی گبی پارلار ،
بلبلده امللر گبی ظلمتله همزار ،
قوشلرده چیچکلر گبی گون دوغدیمی آغلار . .

گل آریلام ، آح ! . بو برلک بزده هجران ،
برلکده گچن گونلر ایدر عشقی پریشان ؛
روحم سکا ، سنسز ، داها محتاج وشتابان .
گیت . بندن اوزاقلاش ، سنی کورمک بکا خسران
گیت داغلره ، اورمانلره یالکیز قالمیم بن .
ماتم گبی یالکیز قالمیم خسته و گریان .
ظلمت گبی بر نور اولایم گیت ابدیاً ؛
گیت ، گلمه . که فرقت بکا ، ظلمت بکا درمان .
مفطی نویس

قادینلق عالمنده

کچن کون مجرا اسیلزادکاندن بر محبه مک سالونده کوردیکم
بزم حساب نقشلرندن بر مریع یاعدیق بجه مدار افتخار بر
بعثت دورانه سببیت ویردی که اونی بوراده تکرار ایتک
ایسترم :

عمودیه جاده سنده هلال احمر خاتلر مرکزی جوارنده کی
ترک دارالصناعه سنی البته برچوقلریمز کورمشدر . انجیق کورمه یلره
بیلدیرمکی بروطیقه وجدانیه عد المیورم . مهاجرین اسلامیه دن
اورته یاشلی . کنج وچوچق یتیمش کشی قدروطن جدا بیچاره لری
بر آرایه جمع ایله کونده بردفمه اطعام و براجرت معینه مقابلنده
چالیشدیریورلر .

بودارالصناعه بنده کی حسیات قومیه بی مختلف شکلرده
اوقشادی ؛ هر زمان ادعا ایدرم که تورکر ذکی برملت دره . انجی
چالیشمانی بیلمز لر . . مسعوددر او ذوات محترمه که بزده سودای
سعی تلمین ایدر .

بو وضع دارمساعیده هراوطه بشقه برأل ایشینه تخصیص
اولمش ، دستکاه صنایعه چالیشان سین و سطرده اوچوق
رنکلی ، نحیف البینه قادینلر کی چارشافلق ساده وسطرنجلی
بزلردو قیور ، بمضری بلوز ویا البسه لک تول ، برومچک طرزنده
اقشه لطیفه نسج ایدیور .

آره سنده بولوندیغی حالده ، سز مواخذه کنز یاقیشیق
آلسین دییه بنم یازیلمدن یالکیز بو سطرلری قصداً
چیقاریورسکز .

..

تجاوزلریکزه جواب ویرمکی زائد عد ایدیورم .
یالکیز بریده ؛ حقمده :

« کندی نام و حسابنه اوله رق غرتنه تفرقه لرینه نقل ایتکده
بولندیغی انجمن تبعاتنه اعتقاداً شو سطرلری یازیور .
دیورسکز که ؛ بو جله کزی سال و کالکزه
یاقیشدیرامام .

اولاً : شونی بیان ایدیم که ، یازیلم ظن ایتدیککز
کبی ، نه انجمن تبعاتی ، نه ده انجمنک ثمره تدقیقاتیدر ؛
حتی انجمنک هیچ بر وثیقه سنه و کتابنه ده مراجعت
ایدیلره یازلما مشدر . جمله سی ده ، زدمده موجود آلمانجه
ویا ماجارجه دن آلمانجه مترجم ، تورکجه و فرانسه زجه
آثار تتبع ایدیلره یازلما مشدر . بو کتابلر انجمن
کتبخانه سنده ده یوقدر .

ثانیاً : انجمنک تاریخی هنوز مدخاک صوگرنده در ؛
عثمانیلر بخته بیله کلمه مشدر . شو حالده ، یازدیغم کتابلر ده
انجمنک وهم ایتدیککز تبعاتندن برکله موجود دکلدرد .
بناءً علیه بو ذهابکزی ده تصحیح بویورسکز ،
ظن ایدرم .

بو یوک آدا ، شاط ۳۳۹

احمد رفیوع

کل آریلام ! . .

جوق سوردی بو برلک ، یتیشیر ، آریلام بز ؛
خولبالی سمارده اوچان قوش گبی سنسز ،
آواره و یوقسول قالم ، آریلام بز ؛
بر قوش گبی آواره ، چیچکلر گبی فی حس ،
ظلمت گبی یالکیز قالم ، صاف وهوائی
بر ظل اولام ؛ آریلام ، آریلام بز . .
وصلتده ، سعادتده فضیلت گبی واهی
ظلمت داها رنگین بگا ، فرقت داها مونس .